

Nr 102.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1928 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 95 av statsverkspropositionens åttonde huvudtitel framlagda förslag angående nybyggnad för de geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid universitetet i Lund.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1928 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:ts under åttonde huvudtiteln (punkt 95 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag), föreslagit riksdagen att till påbörjande i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande, av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 25 november 1926 förordade ritningar av en nybyggnad för de geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid universitetet i Lund samt till nämnda byggnads inredning och utrustning för en beräknad sammanlagd kostnad av 760,000 kronor för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa 250,000 kronor.

Beträffande utredningen hänvisar utskottet till sid. 196—207 i statsrådsprotokollet.

Förslag om nybyggnad för de geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid universitetet i Lund hava upprepade gånger framlagts från universitetets sida. Senast år 1926 lät universitetet utarbета ett av ritningar och kostnadsberäkningar åtföljt förslag till nybyggnad. Kostnaderna beräknades då på följande sätt

a) huvudbyggnaden	kronor 561,200: —
b) vaktmästarhuset	» 37,000: —
c) kostnader för planering m. m.	» 12,000: —
d) oförutsedda utgifter	» 14,800: —
e) inredning av institutionslokalerna	» 75,000: —
	Summa kronor 700,000: —

Med hänsyn till den kritik, som under ärendets behandling riktades mot byggnadsritningarna, vilka särskilt ur estetisk synpunkt gjordes till föremål för

åtskilliga anmärkningar, lät byggnadsstyrelsen vidtaga vissa ändringar i fasaderna, bestående i högre sockel av granit, något mer markerad portalomfattning samt anordnande av trappfönster med samma storlek och höjdläge som övriga fönster ävensom en enklare taklist, vilka ändringar sedermera införts å två ritningar, dagteknade november 1926.

Sedan universitetets drätselnämnd förklarat den sålunda verkställda överbearbetningen av fasaderna innebära en avgjord förbättring, har byggnadsstyrelsen förklarat sig icke hava något att i huvudsak erinra mot det sålunda omarbetade förslaget till institutionsbyggnad.

Den av ändringarna betingade kostnadsökningen beräknar byggnadsstyrelsen uppgå till omkring 20,000 kronor, vilket belopp hänförde sig till den högre granitsockeln, som betingades icke minst av praktiska skäl, då murarnas nedre del måste skyddas av ett motståndskraftigt material. Vad kostnadsberäkningen, slutande å 700,000 kronor, beträffar, ansåge byggnadsstyrelsen kostnaderna för lednings- och terrasseringsarbeten för lågt beräknade, och borde totalkostnaden för byggnaden, uppförd enligt det föreliggande omarbetade förslaget, beräknas till 760,000 kronor.

Departementschefen säger sig ej hava något att erinra mot de nu företedda, reviderade ritningarna liksom ej heller mot de beträffande byggnadens inredning och utrustning framlagda förslagen. Någon bestämd ställning till kostnadssummans storlek ansåge han nu icke böra tagas. Visserligen kunde man — framhåller departementschefen — å ena sidan antaga, att den av byggnadsstyrelsen beräknade kostnadssumman, 760,000 kronor, skulle utgöra en övre gräns, över vilken man icke behövde sträcka sig, men å andra sidan borde tillses, om icke kostnaderna kunde något nedbringas. Departementschefen har därför ansett, att, innan det totala anslagsbeloppet av Kungl. Maj:t och riksdagen fixerades och ritningarna slutligen av Kungl. Maj:t godkändes, hithörande frågor borde underställas prövning av 1927 års besparingsnämnd. Med hänsyn härtill och till önskvärdheten att beslut i ämnet fattades redan vid 1928 års riksdag, hade departementschefen ansett sig böra förorda, att för ändamålet nu av riksdagen äskades ett anslag av 250,000 kronor för byggnadsarbetenas påbörjande. Arbetena förutsattes komma till definitivt utförande under åren 1929 och 1930.

Utskottets
yttrande.

Det av departementschefen i utsikt ställda yttrandet av 1927 års besparingsnämnd har sedermera avgivits och kommit utskottet till handa. Yttrandet är av följande lydelse:

»P. M.

angående förslag till nybyggnad för de geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid universitetet i Lund.

Till 1927 års besparingsnämnd har för yttrande överlämnats handlingarna rörande i årets statsverksproposition framlagt förslag till ifrågasvarande nybyggnad.

»Inledningsvis tillåter sig besparingsnämnden i fråga om de under senare åren till stort antal uppförda institutionsbyggnaderna vid universitetet framhålla, att det för nämnden framstått såsom en brist, att någon genomförd, allmän plan för dessa byggnader icke utarbetats. Det nu tillämpade tillvägagångssättet synes nämnden leda till, att det blir beroende på mer eller mindre tillfälliga omständigheter, i vilken ordning och i vilken omfattning de särskilda institutionernas byggnadsbehov bliva tillgodosedda. Om däremot en plan för ett ej alltför stort antal år framåt uppgjordes, skulle de olika kraven komma att vederbörligen vägas mot varandra, vilket skulle bliva av betydelse ej blott för bestämmandet av den lämpliga tidsföljden de olika byggnadsföretagen emellan utan även för begränsning av byggnadskostnaderna.

För studerande av det föreliggande förslaget till gemensam byggnad för geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid Lunds universitet hava två av besparingsnämndens ledamöter besökt de nuvarande institutionerna och där sökt komplettera de i statsverkspropositionen och i övrigt tillgängliga handlingar förekommande upplysningarna i ämnet.

Den geologisk-mineralogiska institutionens behov av till en byggnad koncentrerade och utvidgade lokaler är oomtvistligt — frågan gäller endast i vad mån hela det föreslagna utrymmet är ofrånkomligen erforderligt. Genom att i detalj undersöka, på vad sätt de nuvarande lokaliteterna äro avsedda att ersättas med de nya lokalerna, även beträffande omflyttning av skåp, monter o. dyl., har besparingsnämnden vunnit den uppfattningen, att någon nämnvärd beskärning av de föreslagna utrymmena icke är att förorda.

Vad åter den geografiska institutionen angår, är behovet av lokalutvidgning ej lika tydligt framträdande. Medan i stort sett för den geologisk-mineralogiska institutionen den effektiva lokalutvidgningen torde hålla sig omkring 100 procent, rör den sig för den geografiska institutionen omkring 250 procent. Det stora behov att få utrymme för magasinerade samlingar o. dyl., som gör sig gällande för den förstnämnda institutionen, saknar motsvarighet beträffande den senare. Uppenbart är emellertid att den geografiska institutionen visar en stark tendens till expansion. Det kan därför motses, att det för denna institution avsedda utrymmet i nybyggnaden inom en ej alltför avlägsen framtid kommer att i sin helhet tagas i anspråk för ändamålet ifråga. Till en början skulle dock sannolikt någon undervisningsgren med mera begränsat behov av lokalutrymme — exempelvis statistikundervisningen för vilken enligt muntligt meddelande av universitetets rektor lokalbehov förefinnes — kunna tillgodoses inom den för geografiska institutionen avsedda delen av nybyggnaden.

I varje fall synes det besparingsnämnden uppenbart, att inom den föreslagna huvudbyggnaden kan beredas utrymme för erforderlig vaktmästarbostad. Såvitt nämnden kunnat av de lämnade upplysningarna finna, föreligger icke något oundgängligt behov att till institutionsområdet förlägga bostad för vaktmästare vid båda institutionerna. Praktiska skäl torde emellertid tala för att för den geologisk-mineralogiska institutionen, som redan nu har egen vaktmästare, vaktmästarbostad anordnas. Detta synes lämpligen kunna låta sig göra genom att förslagsvis i huvudbyggnadens sydvästra hörn anordna en lägenhet om 2 rum och kök i bottenvåningen med nödigt källarutrymme därunder. Därest ej den geologisk-

mineralogiska institutionen lämpligen skulle kunna tillsvidare inskränka sitt lokalbehov med utrymme motsvarande vaktmästarbostaden, lärar utan svårighet erforderlig ersättning kunna beredas från den för den geografiska institutionen avsedda delen av byggnaden. Bland de utrymmen för sistnämnda institution, som synes vara mest umbärliga, vill besparingsnämnden särskilt peka på de två bostadsrummen för amanuenser i översta våningen. Dessa rum äro, enligt vad institutionsföreståndaren upplyst, icke avsedda att tillika vara arbetsrum, vilket däremot angavs vara avsikten med de för amanuenser vid geologisk-mineralogiska institutionen i samma våning inlagda båda rummen.

Den besparing, som vinnes genom att särskild byggnad för institutionsvaktmästare ej uppföres, kan, efter avdrag av kostnaderna för inredning av en bostadslägenhet i institutionsbyggnaden, beräknas till c:a 33,800 kronor.

Beträffande byggnadens inredning i övrigt har besparingsnämnden i huvudsak ej funnit skäl till direkt erinran. Nämnden vill emellertid i detta sammanhang påpeka, att av de av institutionsföreståndarna lämnade upplysningarna syntes framgå att åtminstone delvis gavelrummen skulle kunna bättre utnyttjas, om ej ytterväggarna i så stor utsträckning som föreslagits upptoges av fönster. En minskning av antalet gavelfönster från 5 till 4 i varje våning synes fördenskull böra tagas under övervägande. I någon mindre utsträckning torde vidare ökade möjligheter för uppställande av montrar och skåp å den geologisk-mineralogiska institutionen kunna vinnas genom uteslutande av dörrar mellan en del rum.

Enligt den efter byggnadsstyrelsens direktiv gjorda omarbetningen av ritningarna skulle utföras en högre sockel med granitbeklädning än som från början förutsatts. Byggnadsstyrelsen har angivit, att denna förändring skulle betinga en merkostnad av 20,000 kronor. Enligt besparingsnämndens mening bör sockeln i sin helhet utföras av betong, vilken genom lämplig behandling kan givas ett så tilltalande utseende, som kan anses erforderligt. Även den ovan sockeln inlagda listen bör utföras i betong. Besparingsnämnden vill erinra, att i det förslag till biblioteksbyggnad vid tekniska högskolan, som förelagts riksdagen och som vunnit byggnadsstyrelsens godkännande, sockeln skall utföras av betong. Ur isolerings- och hållfasthetssynpunkt är en dylik sockel fullt tillfredsställande. Givet är, att på biblioteksbyggnaden vid tekniska högskolan med dess framskjutna och ur estetisk synpunkt krävande läge måste ställas vida högre krav i avseende å utseendet än på den ifrågavarande institutionsbyggnaden i Lund, på vilken plats densamma än kan komma att förläggas. Genom utbyte av granitsockeln mot betongsockeln böra med tillämpning av byggnadsstyrelsens beräkning 20,000 kronor kunna besparas.

Vad själva kostnadsberäkningarna beträffar, uppgår kostnaden per kubikmeter för institutionsbyggnaden enligt det remitterade förslaget till omkring 45 kronor 50 öre, mot vilken beräkning besparingsnämnden i och för sig ej funnit anledning till erinran. Med de av nämnden förordade ändringarna å byggnaden nedgår kubikmeterpriset till 44 kronor 20 öre.

Den sammanlagda besparing, som efter nämndens mening bör kunna göras å ifrågavarande byggnadsföretag, uppgår i enlighet med det ovan anförda till $33,800 + 20,000 = 53,800$ kronor.

Till slut anser sig besparingsnämnden böra omnämna, att den i samman-

hang med eventuell nybyggnad för en psykiatrisk klinik vid universitetet ifrågasatta förskjutningen av läget för nu förevarande institutionsbyggnad till en plats längre mot norr och öster om Sölvesgatans förlängning mötte bestämda gensagor från föreståndarna för de båda institutionerna. Oavsett olämpligheten av att byggnaden förflyttades längre bort från universitetsinstitutionerna i allmänhet, framhölls sålunda, att den förläggning i avseende å väderstrecken, som byggnaden vid den ifrågasatta förflyttningen tänkts erhålla, vore synnerligen olämplig. De olika institutionslokalerna hade nämligen å de uppgjorda ritningarna inlagts med särskild tanke på väderstrecken, och en omläggning av byggnaden i sådant avseende krävde fullständig omarbetning av byggnadsplanen.

I övrigt har besparingsnämnden ej funnit skäl till särskilt uttalande i anledning av det ifrågavarande byggnadsförslaget.»

Utskottet har därefter i vederbörlig ordning låtit över sagda promemoria inhämta yttrande av byggnadsstyrelsen, så lydande:

»Besparingsnämnden har till en början framhållit angelägenheten av att en allmän plan beträffande uppförandet av byggnader för institutionerna vid universitetet uppgöres, varigenom de olika institutionernas byggnadsbehov skulle kunna vederbörligen vägas mot varandra, vilket skulle bliva av betydelse ej blott för bestämmandet av den lämpliga tidsföljden de olika byggnadsföretagen emellan utan även för begränsning av byggnadskostnaderna. Byggnadsstyrelsen delar för sin del den av besparingsnämnden sålunda uttalade mening, och finner styrelsen det alltså önskvärt, att vederbörlande universitetsmyndigheter vidtaga åtgärder för uppgörande av en dylik allmän byggnadsplan.

Beträffande lokalutrymmen inom den föreslagna gemensamma nybyggnaden för geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid Lunds universitet har besparingsnämnden, bland annat, framhållit, att det syntes nämnden uppenbart, att inom huvudbyggnaden skulle kunna beredas utrymme för erforderlig vaktmästarbostad. Under denna förutsättning och då, såvitt nämnden kunnat finna, det icke föreläge något oundgängligt behov att till institutionsområdet förlägga bostad för vaktmästare vid de båda institutionerna, skulle en särskild byggnad för institutionsvaktmästare icke behöva uppföras. Mot den sålunda föreslagna anordningen, som alltså förutsätter, att bostad för vaktmästaren vid den ena av de båda institutionerna anskaffas genom förhyrning, har byggnadsstyrelsen för sin del icke något att erinra, och har byggnadsstyrelsen icke heller något att erinra beträffande den av besparingsnämnden till 33,800 kronor beräknade minskning av byggnadskostnaderna, som skulle uppkomma genom slopandet av ovannämnda bostadsbyggnad. Vad beträffar vaktmästarbostadens förläggning inom huvudbyggnaden får byggnadsstyrelsen endast framhålla, att det i samband med huvudritningarnas uppgörande bör tagas i övervägande, huruvida icke bostaden lämpligen bör förläggas invid byggnadens huvudentré, då därigenom bevakningen av denna entré skulle kunna underlättas.

Vidare har besparingsnämnden ifrågasatt, huruvida icke vissa utrymmen skulle kunna bättre utnyttjas, om antalet gavelfönster minskades och dörrarna mellan en del rum uteslötes. Även denna fråga torde enligt bygg-

nadsstyrelsens mening böra tagas under närmare övervägande i samband med huvudritningarnas upprättande.

Besparingsnämnden har framhållit, att det enligt den efter byggnadsstyrelsens direktiv gjorda omarbetningen av förslagsritningarna skulle utföras en högre sockel med granitbeklädnad än som från början förutsetts, men att besparingsnämnden för sin del funne, att sockeln i sin helhet borde utföras i betong, varigenom skulle göras en besparing av 20,000 kronor. Byggnadsstyrelsen får med anledning härav framhålla, att berörda omarbetning av ritningarna verkställdes efter framställning från universitetskanslersämbetet i avsikt att avhjälpa de väsentligaste av de brister i byggnadsritningarna, vilka ur estetisk synpunkt gjorts till föremål för anmärkning. Vad beträffar granitsockeln är denna den enda något mera påkostade detalj i byggnadens fasader, vilka i övrigt äro utformade med största enkelhet, och är det enligt byggnadsstyrelsens mening såväl ur utseendesynpunkt som av praktiska skäl önskvärt, att sockeln på en byggnad av här ifrågakomna slag utföres i ett fullt solitt material. Styrelsen finner sig därför böra avstyrka, att granitsockeln utbytes mot en sockel i betong.

Slutligen har besparingsnämnden berört den av byggnadsstyrelsen i samband med eventuell nybyggnad för en psykiatrisk klinik vid universitetet ifrågasatta förflyttningen av läget av nu ifrågakomna institutionsbyggnad till en plats längre mot norr och öster om Sölvesgatans förlängning. Med anledning härav får byggnadsstyrelsen framhålla, att styrelsen med hänsyn till nödvändigheten av att byggnadsverksamheten inom det för institutionsbyggnader avsedda området på Helgonagården ordnades enligt en bestämd plan tidigare låtit uppgöra skiss till en dylik plan, vilken godkänts av såväl universitetets drätselnämnd som Lunds stad. Det föreslagna läget av den psykiatriska kliniken väster om Sölvesgatan medför emellertid, att, därest den godkända planskissen icke helt skall förtryckas, en byggnad av motsvarande storlek förlägges till tomten på andra sidan av gatan. Nu ifrågakomna institutionsbyggnad är av ungefär samma storlek som den psykiatriska kliniken och skulle med fördel kunna förläggas som pendant till nämnda klinik på sydvästra sidan av Sölvesgatan, där större utrymme kan erhållas än på den föreslagna tomten mitt emot den medicinsk-kemiska institutionsbyggnaden. Vad beträffar de framställda anmärkningarna mot byggnadsstyrelsens förslag till förläggning av byggnaden, nämligen att byggnaden skulle komma avlägset från universitetsinstitutionerna i allmänhet och att dess läge i avseende på väderstrecken skulle bliva olämpligt, torde den första anmärkningen kunna betecknas som helt obefogad, under det att olägenheten beträffande byggnadens läge i förhållande till väderstrecken torde kunna elimineras genom att byggnadens planer ändvändas, varigenom byggnaden skulle komma att få nästan samma orientering som i det förliggande förslaget.»

Efter besök, som ett antal av utskottets ledamöter gjort i Lund, har utskottet funnit behovet av en nybyggnad för de geologisk-mineralogiska och de geografiska institutionerna vid universitetet i Lund vara till fullo ådaga-lagt, och förordar utskottet förty, att medel anvisas till uppförande av en dylik nybyggnad.

Beträffande förslagets detaljer hava under ärendets gång vissa erinringar

framställt. Så har besparingsnämnden ansett, att inom huvudbyggnaden skulle kunna beredas utrymme för erforderlig vaktmästarbostad, varför en särskild byggnad för institutionsvaktmästare icke skulle behöva uppföras. Byggnadsstyrelsen har häremot intet att erinra, och skulle byggnadskostnaderna med anledning härav kunna minskas med 33,800 kronor. Utskottet har ej heller funnit anledning till erinran mot att en särskild byggnad för vaktmästare utgår ur programmet och utrymme för erforderlig vaktmästarbostad beredes inom huvudbyggnaden. Vid huvudritningarnas uppgörande bör härvid tagas i beaktande vad byggnadsstyrelsen anfört rörande vaktmästarbostadens förläggning inom huvudbyggnaden.

Vad vidare beträffar det av besparingsnämnden framställda förslaget att sockeln till huvudbyggnaden borde i sin helhet utföras av betong, har byggnadsstyrelsen på anförda skäl avstyrkt detta förslag, under vidhållande av det ursprungligen uppgjorda förslaget om sockelns utförande med granitbeklädnad. Utskottet har ansett sig böra ansluta sig till byggnadsstyrelsens uppfattning i denna punkt.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen anfört i fråga om den föreslagna institutionsbyggnadens förläggning, har utskottet slutligen velat framhålla, att utskottet anser byggnaden böra förläggas till det tomtområde, vilket i Kungl. Maj:ts förslag för ändamålet avsetts.

I övrigt har utskottet icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag. Den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagssumman, 760,000 kronor, skulle alltså minskas med 33,800 kronor till 726,200 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till utförande i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande, av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 25 november 1926 förordade ritningar med av utskottet ovan angivna jämkningar av en nybyggnad för de geologisk-mineralogiska och geografiska institutionerna vid universitetet i Lund samt till nämnda byggnads inredning och utrustning bevilja ett belopp av 726,200 kronor samt därav för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa 250,000 kronor.

Stockholm den 27 april 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 101.